

AVE MARIA

A Capella Holmiensis

Pelle Appelberg

Susanne Gräslund

Charlotte Herner

Erik Dahlstrand Mattsson

Våra favoriter bland Mariasånger, av en slump har de alla olika text, men förenar sig i bön till Jungfru Maria, i bön om förbön, som botgöring, före maten, i Rosenkransbönen, variationerna är oändliga.

Ave regina coelorum

Guillaume Dufay, 1397 - 1474

Ave Regina Caelorum är en katolsk bön till Jungfru Maria som inleds med strofen "Var hälsad, himmelens drottning". Bönen är en av fyra Maria-antifoner (sånger tillägnade Jungfru Maria) som används vid olika tider på året. De andra är Alma Redemptoris Mater, Regina Caeli och Salve Regina.

*Ave Regina coelorum,
Ave Domina Angelorum:
Salve, radix sancta
Ex qua mundo lux est orta:
Gaude Virgo gloriosa,
Super omnes speciosa,
Vale, o valde decora,
Et pro nobis semper, Christum exora.*

Gaude Virgo Mater Christi

Josquin des Prez, 1450-1521

Josquin des Prez är en av ACPHs favorittonsättare och i denna konsert har vi valt att ta med två av hans fyrstämmiga mästerverk. Först Gaude Virgo; "Gläd dig Kristi jungfrumoder som blivit befruktad genom örat, av ord förmedlade av ängeln Gabriel".

*Gaude, virgo mater Christi,
Quae per aurem concepisti,
Gabriele nuntio.
Gaude, quia Deo plena,
Peperisti sine poena,
Cum pudoris lilio....*

Mariam Matrem

Anon., Llibre Vermell de Montserrat, 1370

En pilgrimssång från det spanska klostrets i Montserrat sångbok. Bokens syfte är tydligt formulerat av dess anonyma sammanställare: "Eftersom pilgrimerna önskar sjunga och dansa medan de vakar nätterna igenom i kyrkan och även under dagen, och endast fromma sånger får framföras, har denna sångbok skapats. Dessa sånger ska användas på ett hänsynsfullt sätt och framföras så att ingen blir störd i bön eller eftertanke."

"Hylla Maria, jungfrumodern, och hennes son Jesus med ett samstämmigt ackord"

*Mariam Matrem Virginem attolite,
Jesum Christum extolite Concorditer.
Maria, saeculi asilum, defendenos.
Jesu, tutum refugium, exaudi nos.
Jam estis vos totaliter diffugium,
totum mundi confugium realiter.*

Stella splendens

Anon., Llibre Vermell de Montserrat, 1370

Stella splendens kan ha framförts som längdans, "En strålande stjärna lyser mirakulöst över bergen, likt solens strålar över det samlade folket".

*Stella Splendens in Monte, Ut solis radium,
Miraculis Serrato, Exaudi populum*

Ave Maria Gratia Plena

Jean Mouton, 1459-1522

Det finns flera varianter av den katolska Maria-bönen, Ave Maria, med lite olika texter. Detta är en av de kortare som har sitt fokus på Marias havandeskap med sonen Jesus.

*Ave Maria, gratia plena, Dominus tecum;
tecum in corde, tecum in ventre,
tecum in utero.
O Maria, Genetrix Dei,
ora pro nobis.*

Alma Redemptoris Mater

Anon., Trinity Carol Roll, tidigt 1400-tal

Denna Christmas carol från Trinity Carol Roll har fått sin refräng från en av de katolska Maria-antifonerna som används just vid jultid, Alma Redemptoris Mater. Resten av texten är dock på engelska och handlar om Marie bebådelse och sången är därför en så kallad makaron. Den finns noterad i inte mindre än fyra olika manuskript så den måste ha varit mäkta populär på sin tid.

Beata viscera

Anon., England sent 1200-tal

Den här texten brukar användas under större delen av kyrkoåret i samband med kommunionen/nattvarden. "Välsignad är Jungfru Marias livmoder som bär frukten av det eviga fröet"

*Beata viscera Mariae virginis,
quae fructu gravida
aeterni germinis
in vitae poculo
propinat saeculo
pro bono hominis
donum dulcedinis.*

Flagellant -lauda Maria Muoter

Anon., Tyskland 1349, svensk översättning Lisa Mobrand

Flagellantrörelsen som uppstod under 1300-talet var en extrem form av pilgrimsvandring där man piskade sig själv med olika redskap som en sorts botgöring. Digerdödens intåg i Europa eldade på intensiteten och flagellanterna eller gisslarna drog från plats till plats och bad till himlen om förskoning. Här är en gisslarvisa från det hemska peståret 1349 där man särskilt ber Jungfru Maria om hjälp. Kanske kan vi hoppas på att den kan hjälpa oss nu också?

*Maria Muoter reinu mait, Erbarm dich über die cristenheit
Erbarm dich über dinu kint, di noch in diesem ellend sint.*

Ave Maria

Giacomo Fogliano, 1473-1548

Den allra vanligaste versionen av den katolska Maria-bönen, här i tonsättning av Fogliano i form av en Lauda, en s.k. folklig lovsång. Bönen är uppbyggd av två delar, den första har använts som bön sedan 1000-talet och den andra halvan är ett modernt tillägg från 1568.

*Ave Maria, gratia plena, Dominus tecum;
benedicta tu in mulieribus,
et benedictus fructus ventris tui, Jesus*

*Sancta Maria, Mater Dei, ora pro nobis peccatoribus,
nunc et in hora mortis nostrae. Amen.*

Ne Timeas Maria

Tomas Luis de Victoria, 1548-1611

”Var inte rädd, Maria, för du har blivit välsignad av Gud” är de ord som Gabriel förmedlar till Maria vid bebådelsen som sägs ha skett den 25:e mars för ungefär 2000 år sedan.

*Ne timeas Maria, invenisti enim gratiam apud Dominum:
ecce concipies in utero et paries filium,
et vocabitur Altissimi Filius.*

Angelus ad virginem

Anon., England 1300-tal

Ytterligare en Christmas carol från de brittiska öarna som bevarats till våra dagar. Den handlar också om Marie bebådelse, att en ängel sänts till jungfrun för att meddela henne den fantastiska nyheten om att hon ska bli mamma till Guds son.

*Angelus ad Virginem
Sub intrans in conclave,
Virginis formidinem
Demulcens, inquit: Ave!
Ave regina virginum;
Caeli terraeque Dominum
Concipies
Et paries intacta
Salutem hominum;
Tu porta caeli facta,
Medela criminum.*

Yo me soy

Anon., Cancionero de Upsala, 1556

Den här sången återfinns i julavdelningen från Cancionero de Upsala och det har debatterats vad den egentligen handlar om. Eftersom det förekommer flera svarta madonnor från det moriska Spanien från den här tiden tror man att den svarta jungfrun som sången handlar om helt enkelt är Jungfru Maria - fri från synd och ofta associerad till rosor. ”Jag är den lilla svarta madonnan, jag är den svarta. Rosen som Salomo besjög”

*Yo me soy la morenica
Yo me soy la morena*

Ave Maria Virgo Serena

Josquin des Prez, 1450-1521

Vi avslutar med Josquin des Prez tonsättning av en av de längsta versionerna av Maria-bönen. ”Var hälsad Maria, full av nåd. Herren är med dig, lugna jungfru”. Texten avslutas med ”O, heliga moder. Kom ihåg mig. Amen”

*Ave Maria, Gratia plena,
Dominus tecum, Virgo serena.
Ave, cuius Conceptio,
Solemni plena gaudio,
Caelestia, Terrestria,
Nova replet laetitia.
Ave, cuius Nativitas
Nostra fuit solemnitas,
Ut lucifer lux oriens
Verum solem praeveniens.
Ave pia humilitas,
Sine viro fecunditas,
Cuius Annuntiatio
Nostra fuit salvatio.
Ave vera virginitas,
Immaculata castitas,
Cuius Purificatio
Nostra fuit purgatio.
Ave, praeclara omnibus
Angelicis virtutibus,
Cuius Assumptio
Nostra fuit glorificatio.
O Mater Dei,
Memento mei. Amen.*

VARMT TACK TILL

Oscars Församling, Stockholm

Lisa Mobrand, svensk översättning

Johan Wulff , ljud

Anders Hultman, bild

Fronto iCommunication, ljus